

#Kendoe

**Collegeprogramma
Rotterdam
2014-2018**

Rotterdam, 25 september 2014

Geachte leden van de gemeenteraad, beste Rotterdammers,

Allereerst willen wij iedereen die de afgelopen maanden hun ervaringen, hun ideeën, hun successen, hun zorgen en teleurstellingen met ons hebben gedeeld, bedanken voor hun verhalen. Het heeft ons veel gebracht en enorm geholpen bij het schrijven van dit programma. U kunt er op rekenen dat we de komende vier jaar het contact met u en andere betrokken Rotterdammers blijven zoeken.

Op 16 mei zijn wij met het coalitieakkoord “Volle kracht vooruit” aan het werk gegaan. In de zomermaanden hebben wij, geïnspireerd door de stad en vele ontmoetingen met Rotterdammers, het coalitieakkoord uitgewerkt in een collegeprogramma met de titel “#Kendoe”. Omdat dat is wat ons nu en de komende jaren te doen staat. De handen uit de mouwen, meer doen en minder praten.

De afgelopen maanden hebben wij gezien dat als Rotterdammers meer te zeggen krijgen, en Rotterdamse ambtenaren meer ruimte krijgen om daarnaar te luisteren en te handelen, dit vaak tot mooie en zinvolle initiatieven en verrassende resultaten leidt. We werden verrast in verschillende buurten, waar met een heel klein beetje overheid, heel veel initiatief van buurtbewoners zorgt voor meer gezelligheid en veiligheid. En we waren onder de indruk van hoe de ondernemers aan de Schiedamseweg en de Binnenweg zelf het voortouw nemen. Zo hebben wij Rotterdam voor ogen! Ook door onze eigen ambtenaren werden we meerdere keren verrast. Het is spannend om te zien of en hoe we zonder overheidsgeld maar met ambtelijk volhouden en creativiteit partijen bij elkaar kunnen brengen om bijvoorbeeld de Rijnhaven te ontwikkelen.

We hebben ook gezien wat er gebeurt als onvoldoende geluisterd wordt naar elkaar en vergeten wordt samen te werken of aan te pakken. Dan gaat het mis, ontstaat er chagrijn en verloedering en verdwijnt het vertrouwen. Naar aanleiding van een gesprek met bewoners uit Delfshaven over wat er met hun buurt gebeurt als een corporatie goede plannen maakt maar al jaren niet in staat is deze uit te voeren, zijn we nu samen met die corporatie aan het kijken hoe we het daar wel voor elkaar krijgen. Kortom de uitdagingen in Rotterdam zijn groot en de kansen zijn legio.

Meer zeggenschap voor Rotterdammers

Net als het coalitieakkoord begint ook dit programma met meer zeggenschap voor Rotterdammers in een veilige, gezellige en groene stad. Rotterdam is van de Rotterdammers. Wij willen een stadsbestuur zijn dat tussen de Rotterdammers staat. Daarom maken we van het stadhuis weer het huis van de stad, van de Rotterdammers. Van Rotterdammers met zorgen, ideeën en vragen. Van Rotterdammers die iets willen. Daarin willen wij samen met de gemeenteraad en natuurlijk onze ambtenaren optrekken. Voor ons is het besturen van de stad een gedeelde verantwoordelijkheid. Wij besturen groot en we besturen klein. Wij zijn er voor de stad en wij zijn er voor de buurten. In die buurten zijn de gekozen gebiedscommissies onze ogen en oren. Met trots en veel waardering kunnen we stellen dat alle gebiedscommissies er in zijn geslaagd om hun gebiedsplannen aan te leveren. 14 stuks vol met ambities en goede ideeën voor de buurten van Rotterdam. De komende maanden werken we deze ambities samen met de gebiedscommissies verder uit.

Het laboratorium van Nederland

Wij gaan samen met onze ambtenaren de buurten in, niet om te vertellen, maar om te luisteren. Om samen te werken aan nieuwe ideeën voor oude en hardnekkige problemen. En deze ideeën, als nodig, verder te helpen. Dat doen we met een open vizier en zonder taboes op het benoemen van problemen die ongemakkelijk kunnen aanvoelen. We maken daarbij ook gebruik van de kennis bij de Erasmus Universiteit en onze Rotterdamse hogescholen. Dat doen we onder andere in onze gezamenlijke kenniswerkplaatsen.

Wij experimenteren en vernieuwen. Samen met het maatschappelijk middenveld, de kennisinstellingen, de Rotterdamse ondernemers en met de Rotterdammers. De innovatiekracht van Rotterdam moet de motor van de stad zijn. Van de economie, van het onderwijs, van het maatschappelijk middenveld, van de cultuursector. De decentralisaties in de zorg zijn een mooie kans om samen met Rotterdammers te bouwen aan maatschappelijke innovaties. “Kan niet bestaat niet”, want het kan altijd anders en beter. Dat is wat ons betreft de kendoementaliteit.

Besturen is ambitie hebben en verantwoorden

In alles wat wij doen staan de zes ambities uit het coalitieakkoord centraal. Degelijke financiën zijn volgens ons daarbij vanzelfsprekend. Waarbij wij wel opmerken dat de bomen ook de komende jaren niet tot in de hemel groeien. We moeten de tering naar de nering zetten en dus scherpe keuzes maken om onze ambities te realiseren. Vandaar dat we in ons handelen en beleid constant de spiegel met de volgende zes vragen, die volgen uit de ambities uit het coalitieakkoord, voorhouden:

1. Krijgen Rotterdammers meer te zeggen en nemen ze meer verantwoordelijkheid?
2. Experimenteren en vernieuwen we en geven we elkaar daar ruimte voor?
3. Neemt de veiligheid in de Rotterdamse buurten toe en worden ze gezelliger en groener, met meer duurzaam vervoer en een schonere lucht?
4. Draagt het bij aan de verbinding tussen stad en haven, groeit onze economie én levert dat banen op?
5. Ontstaan er voldoende kansen voor Rotterdammers en worden die ook gepakt?
6. En kijken wij in onze omgeving meer naar elkaar om?

Het is aan de Rotterdammers en de gemeenteraad om te beoordelen of onze inspanningen voldoende opleveren op de zes ambities uit het coalitieakkoord. Het is aan de gemeenteraad ons scherp te houden en bij te sturen. In een open debat, voor ons geen taboes, voor ons geen nee op voorhand. Goede ideeën die onze ambities helpen realiseren zijn altijd welkom. Daarom vragen we de komende vier jaar de gemeenteraad en de Rotterdammers om met ons mee te denken en om met ons in gesprek te gaan en te blijven. Over ons beleid, over wat de problemen zijn die aangepakt moeten worden en over de kansen die we niet mogen missen. Volgend voorjaar zal, naast de gemeenteraad, ook voor het eerst een burgerjury onze vorderingen in het collegeprogramma mogen jureren. Op de helft van onze bestuursperiode maken we samen met de stad de tussenstand op: waar staan we met de stad en waar staan we met onze ambitie, prioriteiten en doelstellingen. Waar moeten wij het gaspedaal samen met onze partners verder intrappen. Voor ons zijn daarbij de zes ambities leidend en zijn onze targets ondersteunend.

We hebben de opdracht van het coalitieakkoord in drie hoofdstukken uitgewerkt. In hoofdstuk 1 vertellen we waar we voor staan, onze ambitie. In hoofdstuk 2 staat, per portefeuille en bestuurder wat we gaan doen, wat onze prioriteiten en wat onze targets zijn. Tot slot staat in hoofdstuk 3 hoe we dat betalen en organiseren. Voor een uitgebreide financiële uitwerking wordt verwezen naar de Begroting 2015.

Ahmed Aboutaleb
Burgemeester

Joost Eerdmans
Wethouder Veiligheid,
Handhaving en Buitenruimte

Hugo de Jonge
Wethouder Onderwijs,
Jeugd en Zorg

Pex Langenberg
Wethouder Haven,
Duurzaamheid, Mobiliteit en
Organisatie

Ronald Schneider
Wethouder Stedelijke
Ontwikkeling en Integratie

Maarten Struijvenberg
Wethouder Werkgelegenheid
en Economie

Adriaan Visser
Wethouder Financiën, Binnenstad,
Cultuur en Sport

Inhoud

1. Waar staan we voor?	9
<i>Overzicht van onze inhoudelijke ambities</i>	
2. Wat gaan we doen?	13
<i>Overzicht van onze prioriteiten, acties en targets per portefeuille</i>	
<i>Ahmed Aboutaleb</i>	13
<i>Burgemeester</i>	
<i>Joost Eerdmans</i>	17
<i>Wethouder Veiligheid, Handhaving en Buitenruimte</i>	
<i>Maarten Struijvenberg</i>	21
<i>Wethouder Werkgelegenheid en Economie</i>	
<i>Ronald Schneider</i>	25
<i>Wethouder Stedelijke Ontwikkeling en Integratie</i>	
<i>Adriaan Visser</i>	29
<i>Wethouder Financiën, Binnenstad, Cultuur en Sport</i>	
<i>Pex Langenberg</i>	33
<i>Wethouder Haven, Duurzaamheid, Mobiliteit en Organisatie</i>	
<i>Hugo de Jonge</i>	37
<i>Wethouder Onderwijs, Jeugd en Zorg</i>	
3. Hoe gaan we dat betalen en organiseren?	41
<i>Overzicht van de financiële consequenties van dit collegeprogramma voor de meerjarenbegroting</i>	

1. Waar staan we voor?

Rotterdam gaat niet vanzelf. Rotterdam is mouwen opstropen. In Rotterdam kan het altijd beter en in Rotterdam moet het beter. Zo staan wij in Rotterdam.

Met ambitie en lef aan de slag

Rotterdam is een trotse moderne internationale stad met een wereldhaven. De stad van hoofd- en handwerk, van kennis en kunde, van arbeiders en ondernemers, van degelijkheid en creativiteit. Met gezichtsbepalende iconen als De Rotterdam, het Centraal Station, de Markthal en de Erasmusbrug met recht de skyline van Nederland. Daarmee heeft Rotterdam alles in zich om te groeien en de stad te zijn waar vernieuwing en innovatie de standaard zijn.

Veilig, gezellig en groen

Nu de nieuwe entree van de stad, het Centraal Station, klaar is, heeft de binnenstad weer een flinke stap gezet naar het visitekaartje van de stad zoals visitekaartjes bedoeld zijn. Rotterdam is een stad van winkelen en een terrasje pakken. Straten als de Meent, de Witte de With, de Nieuwe Binnenweg, het Deliplein en de Zwaanshals hebben de afgelopen jaren, door inzet van ondernemers een enorme metamorfose ondergaan. Vanuit de nieuwe entree willen we de komende jaren deze lijn doorzetten op het Schouwburgplein, het Stadhuisplein, de Cool-singel en de Hoogstraat. Dat wordt een kwestie van de lange adem en dat kunnen we en doen we niet alleen. Samen met onze partners in de binnenstad willen wij de komende jaren de verblijfsduur van de bezoekers van de binnenstad met 10% verlengen.

Rotterdam is ook een stad van veel groen en ontspanning, met haar speeltuinen, stadsparken en hardlooproutes. We werken de komende vier jaar aan een gezondere en schonere stad. De aanpak van luchtverontreiniging en

zwerfafval staat daarbij hoog op onze prioriteitenlijst. Daarom hebben we het op orde houden van het schoon-niveau van de stad en een toename van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer tot twee van onze targets gemaakt. Bij het bestrijden van zwerfafval leggen we de bal ook bij de Rotterdammers, extra handhaven is hier de stok achter de deur. We gaan ook de buurten van Rotterdam verder vergroenen om zo de kwaliteit van de leefomgeving van de Rotterdammers te verbeteren. Daarbij zetten we de ontwikkeling van de rivieroevers als recreatiegebied verder door en starten we met de ontwikkeling van een nieuw stadspark in de binnenstad. Het gebruik van de fiets stimuleren we door onder andere meer en betere fietsenstallingen te realiseren en betere fietsverbindingen aan te leggen.

We willen dat Rotterdam een stad is waar iedereen met plezier kan leven en wonen. Dus ook voor midden- en hogere inkomens. Daar is nog een wereld te winnen. Daarom werken we met onze partners aan meer koopwoningen en minder sociale huur en versterken we het culturele aanbod in de stad. We stellen onszelf voor de komende vier jaar een target om het aandeel kansrijke gezinnen in wijken rondom het centrum verder te vergroten. In goed overleg met bewoners en horeca ondernemers willen we uitgaan meer ruimte geven. Meer terrassen en grote en kleine evenementen, voor vermaak, gezelligheid en levendigheid in de binnenstad. Ook geven we ondernemers en bewoners ruimte om zelf initiatieven te ontplooiën die de gezelligheid en de levendigheid van de buurt en de stad vergroten.

Geen gezelligheid zonder veiligheid. Verloedering, overlast en onveiligheid pakken we de komende jaren stevig aan. We komen met nieuwe maatregelen tegen woon-

overlast en tegen huisjesmelkers en maken ruimte voor extra handen in de handhaving. Hier verwachten we ook dat de Rotterdammers zelf de handschoenen oppakken, zoals gelukkig al in veel straten gebeurt. Ook intensiveren we de aanpak jeugdoverlast.

Een veilige leefomgeving in alle wijken van de stad is ons doel, waarbij we meer aandacht hebben voor het verminderen van overvallen, straatroven en woninginbraken. Daarom is een van onze targets dat de wijken in Rotterdam in 2018 veiliger zijn dan nu.

Leegstand van onder andere kantoren zorgt ook voor verloedering, overlast en onveiligheid. Dus transformeren we, onder andere geïnspireerd door het studentenhotel aan de Oostzeedijk, de komende vier jaar nog minimaal 120.000 m2 kantooroppervlakte.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Met het Rijk en onze partners gaan we onverminderd verder met het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Juist in dat gebied is de opgave op het gebied van wonen, werken en onderwijs het meest ingewikkeld. Door de ondermijnende criminele economie aan te pakken, maken we Rotterdam Zuid de komende jaren een stuk veiliger. Hiermee leggen we het fundament onder een beter leefklimaat, meer werkgelegenheid en beter onderwijs. We bouwen ook de Children's Zones verder uit. Met goed onderwijs, meer lestijd en de ondersteuning van gezinnen door de wijkteams blijven we extra investeren in de toekomst van de kinderen op Zuid. We willen dat de beste leraren lesgeven in Rotterdam en dat de allerbesten dat doen op Zuid.

Voor de aanpak op Zuid is het van groot belang dat bewoners aan het werk en aan de slag zijn. Dit gebeurt door het benutten van carrièrestartgaranties, een betere aansluiting van onderwijs en bedrijven, Social Return On Investment, gebiedsgerichte maatschappelijke activering en aangescherpte handhaving.

We gaan door met de aanpak van achterstallig onderhoud in de particuliere woningvoorraad en investeren in de ontwikkeling van Hart van Zuid en het Stadionpark. Verder zorgen we samen met de corporaties voor een vlotte uitvoering van alle projecten die zijn afgesproken voor Rotterdam Zuid. Kortom, we laten Rotterdam Zuid niet los.

Kansen creëren en kansen pakken

Te veel Rotterdammers staan op dit moment aan de kant. Veel van hen willen niets liever dan werken, maar de crisis heeft hen de afgelopen jaren buiten spel gezet. Wij helpen hen weer baas van hun eigen leven en hun toekomst te zijn. Gelukkig begint het aantal vacatures weer langzaam te groeien, maar tegelijkertijd loopt het aantal Rotterdammers dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering nog steeds op. Een beter functionerende arbeidsmarkt is cruciaal en die begint bij het voorop zetten van de vraag van de werkgever: wat hebben de Rotterdamse ondernemers aan arbeidskrachten nodig en hoe zorgen we ervoor dat Rotterdammers die werk zoeken die arbeidskracht kunnen leveren?

Meer Rotterdammers aan het werk zorgt voor meer sterke Rotterdamse schouders. Dan is er wel voldoende (financiële) prikkel nodig om te gaan werken. Met de herziening van het armoedebeleid zorgen we voor die prikkel en loont werken in Rotterdam. De komende vier jaar leggen wij ons op om minimaal 12.000 Rotterdammers met een bijstandsuitkering weer aan het werk te krijgen. En van de Rotterdammers met een bijstandsuitkering vragen we een tegenprestatie.

Onderwijs, onderwijs en nog eens onderwijs. Goed onderwijs zijn we verplicht aan onze jeugd. Het onderwijs en de onderwijsresultaten in Rotterdam zijn de afgelopen jaren sterk verbeterd, maar we zijn nog niet waar we willen zijn. Daarom maken ook wij weer extra geld vrij om te investeren in onze jeugd. We werken samen met het onderwijsveld aan een nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid, als opmaat voor het Masterplan Onderwijs 2015-2025. Daarbij zoeken we samen met het onderwijsveld naar een target dat ons helpt in het sturen en bijsturen van ons gemeenschappelijke beleid. Hierbij is alles gericht op het uiteindelijke doel: betere onderwijsresultaten en goed opgeleide jongeren met perspectief op een mooie baan.

Meedoen in Rotterdam is de norm! Dat gaat verder dan werken of een tegenprestatie leveren voor een bijstandsuitkering. Meedoen in je buurt is óók naar elkaar omkijken, is respectvol met elkaar omgaan, is elkaar zien als gelijkwaardig. En dat gaat niet vanzelf. Veel wijken in Rotterdam zijn qua bevolkingssamenstelling in onbalans. Er wordt meer langs elkaar heen geleefd dan samen. Wij zetten integratie weer prominent terug op de politieke agenda en komen met een integratienota. Daarin geven we aan op welke manier we de instroom van kansarmen in met name sociaal kwetsbare wijken gaan beperken en

hoe we de sociale en culturele integratie in Rotterdam willen aanjagen. Ons doel is daarbij dat de stad iedereen dezelfde kansen biedt en dat iedereen een verantwoordelijkheidsgevoel ontwikkelt en die kansen pakt.

Haven en stad, verbinden, vernieuwen en groeien

Rotterdam is onlosmakelijk verbonden met de haven. De komende jaren willen we als stad meer profiteren van onze haven, en moet de haven ook meer kunnen profiteren van het talent dat de stad te bieden heeft. Continue vernieuwing van de haven en het industrieel complex is essentieel om onze Europese topositie te behouden en uit te bouwen. We hebben één van de meest complete en concurrerende maritieme clusters ter wereld. Zowel de maritieme dienstverlening als de maritieme maakindustrie bieden veel werkgelegenheid voor Rotterdamers.

Ook de opkomst van de “industrie van hergebruik” biedt volop perspectief op mooi werk. Het Rotterdamse MKB kan de komende jaren weer op ons rekenen. Zij zijn niet alleen in Nederland maar ook in Rotterdam een belangrijke banenmotor. Met heldere regelgeving, verbetering en uitbreiding van de gemeentelijke dienstverlening en het ruimte bieden aan innovaties, willen we zuurstof geven aan de Rotterdamse ondernemers en daarmee meer werk voor de Rotterdamers realiseren.

Om die kansen dan ook te benutten is, zoals eerder gezegd, een betere aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt nodig. Die gaan we realiseren samen met de kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Zodat meer Rotterdamers kunnen en gaan werken in bijvoorbeeld de haven en het MKB. De ontwikkeling van Stadshavens Rotterdam sluit hier op aan. Hier bieden we ook de komende jaren het bedrijfsleven alle ruimte voor vernieuwing en verduurzaming van de Rotterdamse economie. Rotterdam moet zo een aantrekkelijkere vestigingsplaats worden voor sterke en innovatieve ondernemers en bedrijven. Daarbij richten we ons met name op de kansrijke clusters Clean Tech, Medisch, Maritieme dienstverlening en Food, in de haven, maar óók in de stad. De Derde Maasvlakte ligt in de stad.

Rotterdam is groter dan Rotterdam. Rotterdamers werken, recreëren en ondernemen ook buiten de stadsgrenzen. Rotterdamers wonen ook buiten Rotterdam. Om die reden werken we de komende jaren met name op het gebied van verkeer en vervoer, economie en wonen in metropoolverband nauw samen met onze omliggende

gemeentes en met de provincie en het Rijk. Dat is goed voor Rotterdam, dat is goed voor de regio en dat is goed voor Nederland.

Samen leven

In Rotterdam kijken we naar elkaar om en spreken we elkaar aan op sociaal gedrag. Het zijn twee kanten van dezelfde medaille. Een gedeeld normbesef is het fundament onder onze individuele vrijheid én onder hoe we met elkaar omgaan. Rotterdam is voor en van jong én oud.

Rotterdam is niet alleen groots en werelds, maar ook dichtbij en betrokken, een stad met heel veel vrijwilligers. Die betrokkenheid en die bereidheid om voor anderen de handen uit de mouwen te steken, zijn heel hard nodig. De ontwikkelingen in zorg en welzijn gaan snel. Wij grijpen die ontwikkelingen aan om van Rotterdam weer laboratorium te maken van maatschappelijke innovaties. We bouwen samen met onze partners verder aan een duurzaam zorgstelsel waarvan we met zijn allen de ruggengraat zijn. Wijkteams brengen de menselijke maat terug in de (jeugd)zorg, en de zorg terug in de wijk. Zo kunnen Rotterdamers die zorg nodig hebben, jong en oud, rekenen op tijdige en passende hulpverlening dichtbij. In alles wat we doen is het vertrekpunt wat de hulpbehoevende nog wel zelf kan. Niet als een makkelijke bezuiniging, maar omdat wij er van overtuigd zijn dat ieder mens zoveel mogelijk baas wil zijn over zijn eigen leven. In Rotterdam maken we zo het verschil en zetten we de toon voor heel Nederland.

In sommige wijken voelt één op de drie ouderen zich op dit moment eenzaam. Daar willen wij de komende vier jaar samen met instellingen als Nationaal Ouderen Fonds, Humanitas en het Leger des Heils, verandering in brengen. Dit jaar komen wij met een vierjarig actieprogramma tegen eenzaamheid en willen we dat het aandeel eenzame ouderen in de wijken die slechtst scoren op eenzaamheid in de periode 2014-2018 significant afneemt.

2. Wat gaan we doen?

Overzicht van onze prioriteiten, acties en targets per portefeuille

---

Ahmed Aboutaleb

Burgemeester

“Veiligheid is een basisbehoefte van ieder mens, Een veilige buurt, een veilige straat voor je kinderen, is mensenwerk! Een veilige buurt, een veilige stad bouwen we samen. Veiligheid is samenleven, is dat we ons houden aan de regels en dat de overheid daarop toeziet.”

Onze ambitie is dat Rotterdam alleen nog maar veilige wijken kent en dat bewoners, ondernemers en bezoekers van de stad zich nog veiliger voelen. Het programma #Veilig010 2014-2018 vormt de basis voor het realiseren van die ambitie. Alle onderdelen van de gemeentelijke organisatie dragen hieraan bij en we werken daarin nauw samen met vele maatschappelijke instellingen in de stad. Veiligheid maken we samen. Met bewoners, ondernemers, (maatschappelijke) instellingen, Politie en Openbaar Ministerie én ons hele concern. Dat is de basis van #Veilig010. De uitgangspunten van onze aanpak zijn:

- 1 Rotterdammers staan centraal;
- 2 wij sturen op naleving;
- 3 wij werken slim en effectief samen;
- 4 wij gaan uit van vertrouwen en zijn transparant in ons handelen.

Mijn prioriteiten

1. Veilige wijken

Sommige wijken zijn nog niet veilig genoeg en een aantal problemen is hardnekkig. Op die plekken en problemen leggen wij de focus. Onze aanpak gaat verder dan het sec bestrijden van criminaliteit alleen. Onze aanpak start met het voorkómen ervan. Dit vraagt om een combinatie van sociale en fysieke investeringen, een goed beheer en onderhoud van de buitenruimte, slimme manieren om naleving te bevorderen en optimale vormen van toezicht en handhaving. We houden de veiligheidssituatie in alle delen van de stad in de gaten en we grijpen direct in als dat noodzakelijk is. Politie en Openbaar Ministerie zijn belangrijke partners bij het realiseren van veilige wijken. Met hen zijn afspraken gemaakt om de basisveiligheid op orde te houden.

2. Betrokkenheid en inzet van alle Rotterdammers tegen onveiligheid

De betrokkenheid van ondernemers en bewoners bij de veiligheid in hun wijk en stad is groot. Zij geven aan welke problemen moeten worden aangepakt en helpen mee aan oplossingen. Samen met hen maken wij afspraken over wat zij in hun eigen buurt kunnen doen, en welke inzet van de gemeente hen daarbij kan ondersteunen. Buurt Bestuurt en de Stuurgroep Veilig in de Wijk zijn hiervan succesvolle voorbeelden. Dit bouwen we de komende jaren verder uit.

3. Aanpak overvallen, straatroven en woninginbraken

De stevige aanpak van overvallen, straatroven en woninginbraken zetten we door. Deze aanpak is zowel persoonlijk als gebiedsgericht, zowel repressief als preventief. Aan slachtoffers van overvallen verlenen we nazorg en deze krijgt meer aandacht. We richten in samenwerking met de woningcorporaties een fonds op ter verbetering van o.a. het hang- en sluitwerk. Door de gerichte aanpak (o.a. bestuurlijke sluiting van de panden) van helers wordt het moeilijker gestolen goederen te verkopen. Alle actielijnen en maatregelen nemen we op in een gemeentebreed Programma High Impact Crimes dat we eind 2014 presenteren.

Naast bovenstaande drie prioriteiten maken we Rotterdam de komende vier jaar ook veiliger door:

Criminele activiteiten te ondermijnen

We werken intensief samen met politie, het Openbaar Ministerie, belastingdienst en andere partners in de bestrijding van criminele activiteiten zoals drugshandel, witwassen, uitbuiting, mensenhandel en cybercrime. In het bijzonder richten wij ons op kwetsbare gebieden, personen die lichamelijk en/of geestelijk uitgebuit worden en criminele activiteiten met de grootste risico's.

Te investeren in vertrouwen in Rotterdam Zuid

Met de aanpak van de ondermijnende criminele economie wordt gestart in de focuswijken van Zuid. Het bouwen aan vertrouwen staat daarbij centraal; vertrouwen van de bewoners van Zuid, vertrouwen van de omgeving van Zuid en vertrouwen van investeerders. Vertrouwen en veiligheid vormen het fundament onder de investeringen in wonen, onderwijs en werk van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid.

Risicogroepen in beeld te brengen en aan te pakken

De dynamiek van een grote stad zorgt ervoor dat er steeds weer nieuwe veiligheidsrisico's ontstaan. We houden zicht op mogelijke versturende bewegingen en risico's om zo proactief en effectief te kunnen handelen. Zo voorkomen we maatschappelijke onrust en gevoelens van onveiligheid. Met de meeste Rotterdammers gaat het goed, maar sommigen zijn kwetsbaar en meer vatbaar voor de verkeerde invloeden waardoor er risico is op afglijden. Naast een repressieve inzet investeren we daarom ook in mensen om het recidive-risico te verminderen. De gemeente richt zich in haar aanpak onder andere op EU-arbeidsmigratie en kwetsbare groepen.

Aanpak radicalisering en jihadisme

Daarnaast hebben we een aanpak, radicalisering en jihadisme. De gemeente Rotterdam is samen met de politie, het OM, de NCTV en veiligheidsdiensten verantwoordelijk voor de integrale aanpak van radicalisering en jihadisme. Naast de strafrechtelijke aanpak zetten we bestuurlijke middelen in om de jihadgang te ontmoedigen en de (potentiële) dreiging te beperken. De gemeente heeft een cruciale rol in de preventieve aanpak. We zetten in op intensivering van de persoonsgerichte aanpak, het versterken van bewustwording en deskundigheidsbevordering bij professionals, maatschappelijke organisaties en sleutelpersonen uit ons netwerk in de stad en een uitbreiding van het Meld- en Adviespunt Radicalisering.

Overlast coffeeshops voorkomen en aan te pakken

Als maatwerkoplossing voor coffeeshops die voor overlast zorgen vormen bewonerscommissies een mogelijk goed instrument. Hierbij draagt de ondernemer zelf de verantwoordelijkheid voor het contact met zijn omgeving. Over de mogelijke toepassing van dit instrument en over de verplaatsingsmogelijkheden van coffeeshops informeren we de raad dit najaar.

Investeren in Middelland

We investeren de komende jaren onder de noemer "Alliantie Middelland" intensief in de wijk Middelland. Hierbij vormt de "verdunding" van de opvangvoorzieningen een belangrijk onderdeel. Een integraal plan van aanpak Middelland wordt gelanceerd.

Investeren in Tussendijken

We investeren in Tussendijken door een mix van aanpakken en het nemen van maatregelen. Met de blok-voor-blok-aanpak willen we meer grip krijgen op de sociale- en veiligheidsproblematiek achter de voordeur. We zoeken hierbij nauwe samenwerking met de corporatie Havensteder. De aanpak is afgelopen voorjaar gestart en zal tenminste twee jaar duren. Andere investeringen richten zich op de aanpak van verloedering en leegstand van de winkelstraat de Schiedamseweg, de jeugdoverlast en de hoge werkloosheid in Tussendijken.

Brand en –industriële veiligheid

We leggen meer nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van burgers en ondernemers voor de veiligheid in hun huizen en bedrijven. Wij willen dat Rotterdammers meer inzicht krijgen in de veiligheid van risicovolle bedrijven en van gebouwen in de stad. Daarom zijn wij transparant over wat we bij verschillende inspecties aantreffen. De Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond gaat in het najaar over tot actieve publicatie van inspectiegegevens brandveiligheid op het rijnmondveilig.nl.

Collegetarget

Veiligheid omhoog

De target Veiligheid omhoog is een gezamenlijk target van de burgemeester en wethouder Veiligheid, Handhaving en Buitenruimte:

- Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2018 omhoog gegaan; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 100.
- De wijken die in 2014 onder het gemiddelde veiligheidsniveau (100) scoren laten in 2018 gemiddeld een verbetering zien.
- De 5 laagst scorende wijken op het wijkprofiel van 2014 (Hillesluis, Afrikaanderwijk, Tarwewijk, Bloemhof en Tussendijken) laten in 2018 een stijging van 5 punten op de veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

Joost Eerdmans

wethouder Veiligheid, Handhaving en Buitenruimte

“We gaan samen de mouwen opstropen. Minder zwerfafval, minder woonoverlast en meer veiligheid in de wijken. Meer groen in de buurten en meer democratie zodat het voor iedereen prettig wonen is in deze topstad.” ,

---

Mijn prioriteiten

1. Veiligheid en handhaving

Een leefbare stad is in de eerste plaats een veilige stad. Nog te veel Rotterdammers ervaren onvoldoende dat de stad of hun buurt veiliger geworden is. Werk aan de winkel dus om de veiligheid samen met de Rotterdammers te verbeteren. Stevig optreden als het nodig is, ruimte laten waar dat kan en experimenteren om naleefgedrag te bevorderen. Burgemeester en Wethouder Veiligheid, Handhaving en Buitenruimte trekken hierbij samen op, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid. Stuurgroep Veilig is het platform voor gezamenlijke inhoudelijke afstemming, ook met Politie en Openbaar Ministerie.

- Er komt een *integrale aanpak wijkveiligheid*. We starten pilots in gebieden waar het veiligheidsgevoel sterk verschilt met de veiligheidscijfers. We zetten in op hoogwaardige wijktoezicht en –handhaving waarbij de stadswacht, gekoppeld aan vaste wijken, interventies doet gericht op positieve gedragsbeïnvloeding. In het eerste kwartaal van 2015 presenteren we het wijkveiligheidsprogramma.
- De ambitie van de *aanpak woonoverlast* is het snel en doeltreffend beëindigen van ernstige gevallen van woonoverlast. Dit doen we door een stedelijk team van woonoverlastcoördinatoren in te zetten en de het stedelijk interventieteam met 25 interventied medewerkers uit te breiden. Ook realiseren we deze periode asowonin-

gen waar hardnekkige overlastgevers geplaatst kunnen worden. In het vierde kwartaal van 2014 lanceren we een nieuw programma Woonoverlast.

- We intensiveren de *hotspotaanpak van jeugdoverlast*, door onder andere het aantal Jeugdhandhavers op de hotspots te verdubbelen. Bij de aanpak van jeugdoverlast en -criminaliteit zoeken we naar innovatieve methoden, waarvan (in binnen- of buitenland) de effectiviteit al is bewezen. Een nieuw programma -als vervolg op het lopende programma ‘Grenzen stellen, richting geven’- presenteren we medio 2015.
- *De veiligheid in het openbaar vervoer* vergroten we door onder andere het aantal toezichthouders op de metro uit te breiden. In 2017 is er op elke metro in Rotterdam een toezichthouder. Verder doen we onderzoek naar de invoering van het stadsbreed OV-verbod. Over de uitkomsten hiervan informeren we de raad in het eerste kwartaal van 2015.
- Om de *verkeersveiligheid* te vergroten voeren we een integraal plan uit. Onderdelen zijn: fysieke inrichting van de weg (blackspots, drempels, e.d.), educatie en handhaving. Extra aandacht geven we aan gedragsbeïnvloeding op verkeersshuffers (in met name 30 km wijken).
- We introduceren een regionaal tv-programma Opsporing Verzocht om Rotterdammers meer te betrekken bij de opsporing van daders.

2. Buitenruimte

De komende jaren willen we de straten, de parken en groenstroken schoon houden. Leefbare buurten zijn opgeruimde buurten. De komende jaren ontkomen we niet aan forse bezuinigingen op de buitenruimte, een reden te meer om de technische staat van de buitenruimte scherp in de gaten te houden. Dit doen we onder andere aan de hand van CROW-metingen¹. Zo willen voorkomen dat de buitenruimte van Rotterdam door de spreekwoordelijke bodem zakt.

- *Aanpak zwerfvuil*: Het netjes en opgeruimd houden van de buitenruimte doen we in nauwe samenwerking en afstemming met bewoners en bedrijven. Iedereen is verantwoordelijk voor het netjes gebruiken van de buitenruimte. We vragen iedereen in ons offensief tegen zwerfvuil dan ook om mee te doen door geen rotzooi op straat te gooien, het afval te scheiden, onze groene parken schoon achter te laten en geen vuilnis naast containers te plaatsen. Dit behoeft constante aandacht, en hier zetten we de komende tijd via gedragsbeïnvloeding verder op in.
- *Gedragsbeïnvloeding*: met onderzoek naar hogere boetes voor aanpak vuil op straat of overlast maar ook verbreding van de maatschappelijke boete als vrijwillige bestuurlijke werkstraf willen we het gedrag van bewoners veranderen. Dat geldt ook voor het vervolg op de pilot naar de zogenaamde 'wijkconciërge' die als ogen en oren van de wijk werkt naast de medewerkers van Stadsbeheer.
- *Groen*. Vergroening van de buitenruimte is een belangrijk speerpunt om de kwaliteit van de leefomgeving voor de Rotterdammers te verbeteren. Daarom zetten we de vergroening van de meest stenige wijken rondom het centrum (wijken op Zuid en bakfietswijken op Noord) door. Een locatiestudie naar de realisatie van een stadspark is gereed in het najaar van 2014. Ook doen we een onderzoek naar herinrichting van het Schouwburgplein en het Oostplein. We werken samen met partners een programma uit voor de rivieroevers, en hebben daarbij aandacht voor zowel de verblijfskwaliteit als ecologische waarden.

- *Snel herstel*: Ernstige klachten van Rotterdammers over hun buitenruimte gaan we snel herstellen. Voor sommige klachten betekent dit een herstel binnen een aantal uren (bij gevaarlijke situaties) en voor zo veel mogelijk ernstige klachten een afhandeling binnen 24 uur. Ook hier kunnen bewoners, bezoekers en ondernemers aan bijdragen: door in acute en gevaarlijke situaties een melding te maken én ook – daar waar dat kan – zelf mee te helpen door bijvoorbeeld het opruimen van klein zwerfafval of het meedenken in Buurt Bestuurt.
- *Afvalscheiding*: Vaak is afval een herbruikbare grondstof. Betere afvalscheiding leidt op termijn tot een verdere daling van de afvalstoffenheffing. In de komende jaren gaan we daarom door op de ingezette weg van afvalscheiding en duurzaam hergebruik van grondstoffen door een bronscheiding van glas, papier, textiel, en GFT. Verder realiseren we nascheiding voor verpakkingskunststof.
- *Verlaging afvalstoffenheffing*: Momenteel betaalt ieder huishouden hetzelfde jaarlijkse bedrag, dat gaat veranderen. Het college verlaagt de afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens en voor eenpersoonshuishoudens daalt de heffing nog meer. Bewoners, die in aanmerking komen voor kwijtschelding, behouden de helft van deze kwijtschelding; iedereen produceert immers afval en moet (gedeeltelijk) hiervoor betalen.

3. Dierenwelzijn

We stellen, in samenwerking met deskundigen van onder andere de Dierenbescherming en de Adviescommissie Dierenwelzijn en Stadsnatuur, een nota dierenwelzijn op. Met deze nota willen we onder andere de zorg voor dieren meer onder de aandacht van Rotterdammers brengen. De nota wordt in het eerste kwartaal 2015 aan de gemeenteraad aangeboden. In de nota wordt onder andere een verbod op het gebruik van wilde dieren in het circus verkend en komen verder onderwerpen als plaagdierbeheersing, het opvangen van zwerfdieren en meer communicatie richting bewoners over bijvoorbeeld het niet (bij) voeren van dieren in de buitenruimte aan bod.

¹ CROW is een kenniskennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer

De kinderboerderijen spelen een belangrijke rol in de communicatie over dieren(welzijn), natuur en milieu. Op een laagdrempelige en vooral leuke manier maken de 1 miljoen bezoekers per jaar kennis met deze thema's. We streven er naar om zoveel mogelijk basisschoolkinderen kennis te laten maken met natuur, dieren en milieu via NME-lessen tijdens een bezoek aan kinderboerderij en/of educatieve tuin.

4. Democratische vernieuwing

Rotterdammers moeten meer zeggenschap krijgen en mee kunnen beslissen over de toekomst van hun wijk en hun stad. In de gebieden zijn de gebiedscommissies belangrijke ogen en oren van de wijk, zij zorgen dat de stem en de mening van de bewoners gehoord worden. We

gaan ook experimenteren met verschillende vormen van een directere relatie tussen wat Rotterdammers willen en wat bestuurders (en de politiek) doen en beslissen. Begin 2015 maken we een start met de burgerjury. En we introduceren 'right to challenge'; burgers krijgen daarmee het recht om voorzieningen in hun wijk of buurt over te nemen en zelf het beheer te voeren. We onderzoeken hoe we gebiedsreferenda, enquêtes of peilingen kunnen organiseren. Bij het bedenken van nieuwe vormen van inspraak en zeggenschap betrekken we natuurlijk de Rotterdammers en de gebiedscommissies en benutten we de kennis en het (internationale) netwerk van de Erasmus universiteit. Voor meer initiatieven over meebeslissen van bewoners staan we open.

Collegetargets

Veiligheid omhoog

De target Veiligheid omhoog is een gezamenlijk target van de burgemeester en wethouder Veiligheid, Handhaving en Buitenruimte:

- Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2018 omhoog gegaan; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 100.
- De wijken die in 2014 onder het gemiddelde veiligheidsniveau (100) scoren laten in 2018 gemiddeld een verbetering zien.

- De 5 laagst scorende wijken op het wijkprofiel van 2014 (Hillesluis, Afrikaanderwijk, Tarwewijk, Bloemhof en Tussendijken) laten in 2018 een stijging van 5 punten op de veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

Rotterdamse buurten schoon

Het college stelt zich tot doel dat het schoonniveau van 66 Rotterdamse CBS-buurten in de periode 2014-2018 gemiddeld, per buurt, per jaar, een 4 is (op schaal 1-5) of hoger.

Maarten Struijvenberg

wethouder Werkgelegenheid en Economie

“Werk is het sleutelwoord. Voor ondernemers die de ruimte krijgen, voor mensen die er op vooruitgaan als ze uit de bijstand raken en voor wie dat niet lukt: het leveren van een tegenprestatie”.

Werkgelegenheid en economie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Voor een gezonde economische ontwikkeling is een goed functionerende arbeidsmarkt cruciaal. Beschikbaarheid van personeel dat aan de vraag van ondernemers voldoet is een belangrijke vestigings- en investeringsfactor voor bedrijven. En meer bedrijvigheid betekent meer banen; meer banen betekent minder mensen in de uitkering. Daarmee heeft een gezonde arbeidsmarkt niet alleen haar weerslag op de economie van de stad, maar is ook in sociaal en maatschappelijk opzicht van belang.

Met de komst van de Participatiewet gaan we mét de regiogemeenten meer werkzoekenden met een arbeidsbeperking (oud WSW en Wajong) aan het werk helpen. Rotterdammers die vanwege een arbeidsbeperking een beperkte loonwaarde hebben of alleen in een beschutte werkomgeving kunnen functioneren, kunnen rekenen op passende ondersteuning. Hoe we invulling geven aan de invoering van de Participatiewet staat in het koersdocument Participatiewet. In het eerste kwartaal 2015 is een meerjarig beleidskader werk en inkomen gereed, waarmee we de kaders vaststellen voor de Rotterdamse aanpak van werk en inkomen.

Mijn prioriteiten

1. Werk moet lonen

We willen dat zoveel mogelijk Rotterdammers hun eigen inkomen verdienen en bieden alleen inkomensondersteuning als dat echt nodig is. Daarom is onze aanpak erop gericht om de economische zelfstandigheid van Rotterdamse werkzoekenden te vergroten, met betaald werk als uiteindelijk doel. Wanneer beheersing van de Nederlandse taal een barrière is om aan het werk te gaan dan is taal een onderdeel van de re-integratie.

Werkgevers hebben de banen die werkzoekenden een zelfstandige toekomst kunnen bieden. Zij zijn daarom onze belangrijkste partners.

2. Een sterkere economie, meer mensen aan de slag

Een gezonde economie en meer werkgelegenheid gaan hand in hand. Ondernemers maken de economie en die ondernemers hebben meer ruimte en zuurstof nodig. Daarom richten wij ons de komende jaren op het weg nemen van belemmeringen om te ondernemen en op het versterken van het organiserend, investerend en innovierend vermogen van ondernemers. Dat doen we niet alleen, maar samen met onze partners in de stad en de regio.

Verbetering van de dienstverlening aan ondernemers

We gaan de Rotterdamse ondernemers actief helpen de economie te versterken, daarbij bieden we zoveel mogelijk maatwerk. Door intensieve samenwerking tussen het accountmanagement voor het MKB, de ondernemersbalie en de dienstverlening via internet optimaliseren we het contact met de ondernemers en bieden we een Rotterdamse loket. Daarnaast werken we samen met het Rijk en

de partners in het ondernemersplein aan één landelijk loket voor ondernemers, waar ondernemers direct de juiste informatie krijgen en waar alle relevante gegevens van de ondernemers bekend zijn. Tevens breiden we de dienstverlening uit met zes bedrijfscontactfunctionarissen die met specifieke kennis van de gebieden actief en direct in contact staan met ondernemers en ondernemersverenigingen.

Minder regels, minder lasten

De pilot verruiming branchemogelijkheden met het Rijk en de G5 maakt het mogelijk te experimenteren met regelluwe of regelvrije zones, de marktтарieven worden verlaagd met 20% en stop en shop wordt uitgebreid. We gaan door met het programma 'vermindering regeldruk en lastenverlichting'.

Een gezonde arbeidsmarkt

Onze economie wordt sterker als het beroepsonderwijs beter weet in te spelen op de vraag van werkgevers. Wij willen een bijdrage leveren aan een betere samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven om te komen tot meer stage- en opleidingsplaatsen, betere beroepsoriëntatie en meer invloed van bedrijven op de onderwijsprogramma's. We brengen bedrijfsleven, onderwijs en overheid samen in netwerken, kenniswerkplaatsen en sectortafels om te komen tot korte en lange termijn oplossingen voor jongeren in het initieel onderwijs, maar ook door het 'levenlang leren' een impuls te geven.

Toekomstbestendige winkelstraten en bedrijfsterreinen

We kiezen samen met ondernemers en eigenaren drie winkelstraten die we weer vitaal maken, bijvoorbeeld door de transformatie van winkelpanden. We gebruiken daarvoor de kennis die is opgedaan bij de transformatie van kantoren. Daarnaast faciliteren we marktpartijen in de aanpak van leegstand van werklocaties via het bestaande gemeentelijk transformatieteam en een op te richten leegstandsplatform. Met de kennis uit de twee lopende pilots en de uitkomsten van een benchmark faciliteren we de opzet van parkmanagement en het vergroten van de organisatiegraad door ondernemers. We brengen daarvoor instrumenten als BedrijvenInvesteringsZones (BIZ) en kredietunies actief onder de aandacht en ondersteunen ondernemersverenigingen bij het traject naar de start van de investeringszone.

Versterking economische structuur

We versterken de Rotterdamse economische structuur via clusteraanpak. We zetten in op de kansrijke clusters Clean Tech, Medisch, Maritieme dienstverlening en Food en leveren daarmee een bijdrage aan nieuwe bedrijvigheid en werk voor Rotterdammers. Met een gerichte aanpak, door het organiserend, investerend en innoverend vermogen van de clusters te versterken, willen we samen met onze partners (Innovation Quarter, Rotterdam Partners en Deltalinqs) in de periode 2014 -2018 €800 mln. aan investeringen ontlokken en circa 100 bedrijven in de stad laten investeren. Het initiatief tot kandidaatstelling van de World Expo 2025 in Rotterdam omarmen we.

Regionale samenwerking

In G4 verband, in de Innovation Quarter en binnen de Metropoolregio Rotterdam - Den Haag werken we samen aan de aanpak regeldruk, betere internationale positionering, afstemming van werklocaties en het aantrekken van investeringsmiddelen.

3. Tegenprestatie

Rotterdammers met een bijstandsuitkering en voor wie betaald werk nog geen reële optie is, laten we niet aan de kant staan. Zij leveren naar vermogen een tegenprestatie. Daarmee leveren zij een bijdrage aan de stad en aan de ontwikkeling van hun zelfredzaamheid. Het leren van de Nederlandse taal kan een onderdeel zijn van de tegenprestatie. Werkzoekenden zijn in eerste instantie zelf aan zet om invulling te geven aan de tegenprestatie die wettelijk kan worden opgelegd.

Uitvoering van de tegenprestatie vindt momenteel plaats in 14 wijken en wordt in deze collegeperiode gaandeweg uitgebreid totdat met alle werkzoekenden die het betreft afspraken zijn gemaakt over een tegenprestatie. Deze uitbreiding wordt door middel van een Taskforce-aanpak ingezet, waarvoor in de komende maanden een plan van aanpak wordt opgesteld.

Naast bovenstaande drie prioriteiten versterken we Rotterdam de komende vier jaar ook door:

Handhaving

Rechtmatigheid en noodzakelijkheid zijn de belangrijkste toetsingscriteria voor een bijstandsuitkering. Rotterdammers die onterecht gebruik maken van voorzieningen worden opgespoord en aangepakt. De ambitie is om in deze collegeperiode, naast de structurele handavingsaanpak, 12.000 dossiers extra door te lichten.

Jeugdwerkloosheid

Het aantal werkloze jongeren moet omlaag. Jongeren volgen onderwijs, hebben een baan of zitten in zorgtrajecten die hen naar werk of onderwijs begeleidt. De wethouder Werkgelegenheid en Economie en de wethouder Onderwijs, Jeugd en Zorg komen begin 2015 met een plan voor deze samenhangende aanpak. Naast een verbeterde aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt zetten we in op begeleiding van jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt naar werk en leerwerktrajecten en experimenteren we met innovatieve instrumenten om jongeren aan het werk te helpen. Rotterdam Zuid kampt met een complex pakket van problemen die elkaar raken en versterken. Daarom krijgt jeugdwerkloosheid in het kader van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid nadrukkelijk de aandacht.

Armoedebeleid

Werk moet lonen. De beste bestrijding van armoede is een baan. Wie kan aantonen dat ondersteuning nodig is, kan aanspraak maken op een vangnet.

- 1 Inkomensondersteuning door middel van langdurigheidstoeslag wordt afgeschaft en de kwijtschelding afvalstoffenheffing wordt teruggebracht naar 50%.
- 2 Maatwerk: de middelen voor armoedebestrijding moeten terecht komen bij Rotterdammers die het echt nodig hebben.
- 3 Aanpak van armoede achter de voordeur via wijkteams en bureau Frontlijn.
- 4 Schuldienstverlening:
  - a Inzetten op preventie om schulden te voorkomen: o.a. aanleren van vaardigheden op het gebied van beheersen van het eigen budget en meer kennis van financiën.
  - b Inzetten instrumenten voor Rotterdammers die niet zelf in staat zijn tot financieel beheer, maar geen klant zijn bij de Kredietbank Rotterdam.
  - c Verbeteren van de samenwerking (integrale aanpak) van welzijnsorganisaties die zich bezig houden met Rotterdammers met financiële problemen (onderdeel van de vernieuwing welzijn).

Collegetarget

Uitstroom naar werk

Het aantal Rotterdammers in de bijstand moet zoveel mogelijk omlaag. Inmiddels zijn ruim 38.000 Rotterdammers afhankelijk van een bijstandsuitkering. Onze

inzet is erop gericht zoveel mogelijk werkzoekenden aan een baan te helpen. Daarom kiezen we voor de target om deze collegeperiode 12.000 Rotterdammers te laten uitstromen naar werk.

Ronald Schneider

wethouder Stedelijke Ontwikkeling en Integratie

“Een gepassioneerd: “Ik wil in Rotterdam wonen”. Dát is wat ik steeds meer wil horen op straat. Rotterdam moet een stad worden waar bewoners zich steeds meer op hun gemak voelen en willen en blijven wonen. Waar zowel grote investeerders als mensen met kleinschalige ideeën investeren in de ontwikkeling van de stad. En waar mensen elkaar letterlijk goed verstaan en met respect met elkaar omgaan.”

Mijn prioriteiten

1. Sterke stad, aantrekkelijke wijken

Een aantrekkelijke woonomgeving en een gezonde economische structuur gaan hand in hand. De laatste jaren heeft de economie onder druk gestaan door de crisis. Wat voorheen vanzelfsprekend was, is dat nu niet meer. De rol van de gemeente op gebied van bouwen en ontwikkelen is veranderd. Betalen en bepalen is vervangen door het mogelijk maken van initiatieven uit de stad en het stimuleren van ontwikkelingen. De vragen, behoeften, ideeën en initiatieven die er vanuit de stad (en regio) naar boven komen, zijn daarbij sterk leidend.

Zowel grote investeerders als mensen met kleinschalige ideeën nodigen we uit om te investeren in de ontwikkeling van de stad. Zo vergroten wij het investerend vermogen en daarmee het verdienvermogen van Rotterdam. Partijen die willen investeren in Rotterdam krijgen een vorstelijke behandeling. En - als ze dan aan de slag willen - helpen wij ze met snelle procedures en heldere regelgeving.

De eigen middelen zetten wij daarbij zoveel mogelijk in om zaken soepel te laten verlopen en om nieuwe, innovatieve instrumenten te ontwikkelen waarmee hindernissen voor investerende partijen verdwijnen. Daarbij bewandelen we ook ongebaande paden en durven we onorthodoxe maatregelen te nemen. Dat deze manier van werken resultaat oplevert, blijkt uit het transformatieplat-

form dat de gemeente samen met de marktpartijen heeft opgezet. Met dit platform gaan we de komende jaren nog eens tienduizenden vierkante meters leegstaande incourante kantoorruimte een tweede leven geven. Wij gaan deze innovatieve en succesvolle werkwijze ook toepassen op andere vormen van leegstand zoals winkelruimten, bedrijventerreinen en schoolgebouwen. Een aantrekkelijke woonomgeving heeft naast een fysieke ook een sociale factor. Het is prettiger wonen in een wijk waar mensen elkaar (letterlijk en figuurlijk) goed verstaan en respectvol met elkaar omgaan. Vooral in kwetsbare wijken staat deze leefbaarheid onder druk. Daarom investeren wij in deze wijken en geven extra aandacht aan de sociale structuren. Onze visie hierop werken wij uit in een integratienota.

Een belangrijke ambitie is het vergroten van het aantal aantrekkelijke woonwijken in Rotterdam. Extra inzet richten wij op dié wijken -de bakfietswijken- die de potentie hebben om verder uit te groeien tot populaire woongebieden en waar een toenemend aantal koopkrachtige inwoners de economische structuur en leefbaarheid versterken. Innovatieve initiatieven gericht op die buurten geven wij alle ruimte.

- *Benutten kansen aantrekkelijke wijken.* Wij richten ons op een groei van het aantal kansrijke gezinnen in een ring van wijken rondom het centrum. Daartoe geven wij in eerste instantie prioriteit aan initiatieven die gericht zijn op het groener en kindvriendelijker maken van de wijken zodat deze wijken versneld aantrekkelijk worden. Ook willen wij daar meer differentiatie in het woningaanbod. In deze wijken, maar ook in andere delen van Rotterdam faciliteren wij bewoners bij het oplossen van de funderingsproblematiek onder het motto “de bewoner aan zet”.
- *Transformatie leegstand.* Met de partners uit het Transformatieplatform Lege Kantoren vormen we het platform om tot een Kenniscentrum Leegstand. Het nieuwe kenniscentrum wordt in 2015 operationeel en zal zich naast leegstaande kantooruimte ook richten op andere vormen van leegstand, bijvoorbeeld winkelstraten en bedrijfsterreinen, maar ook verzorgingshuizen en schoolgebouwen. Bij het bestrijden van leegstand gaan wij uit van de mogelijkheden, niet de onmogelijkheden. Wij ambiëren een kenniscentrum dat toonaangevend wordt in de bestrijding van leegstand.
- *Kwetsbare wijken, waaronder Nationaal Programma Rotterdam Zuid.* Een beter woonklimaat in deze kwetsbare wijken bereiken wij onder meer door de aanpak van achterstallig onderhoud in de particuliere woningvoorraad. 3000 woningeigenaren in de focusgebieden en 1000 woningeigenaren in de overige gebieden van Rotterdam ondersteunen wij bij het uitvoeren van een (duurzaam) meerjarenonderhoudsplan en het wegwerken van achterstallig onderhoud. Door extra ruimte te geven aan particulier opdrachtgeverschap, zowel collectief als individueel investeren we in de woningvoorraad. Tevens investeren we in de ontwikkelingen Hart van Zuid en Stadionpark. We versterken het toezicht en de handhaving op illegale vestiging van kansarmen op Zuid wat moet bijdragen aan het in balans krijgen van de wijken. Dit doen we met de aangescherpte regelgeving van het Rijk die de aanpak van huisjesmelkers effectiever maakt. En wel direct na ingaan van nieuwe regelgeving op 1 januari 2015.

2. Samen leven; benoemen en aanpakken

Integratie is een belangrijke sleutel naar aantrekkelijke wijken en buurten waar het goed samenleven is. Dat gaat niet vanzelf. We willen een Rotterdamse samenleving waarin mensen elkaar verstaan en over etnische en religieuze grenzen heen respectvol met elkaar omgaan. We verwachten van iedereen dat hij of zij zich aanpast en voegt naar de spelregels van Nederland en Rotterdam. Wie de taal beheerst, werkt of een opleiding volgt en over een netwerk beschikt vindt zijn weg hier. We gaan er vanuit dat mensen in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor hun integratie in de samenleving en dat ze over de kennis en basisvaardigheden beschikken die nodig zijn om hier een bestaan op te bouwen. Wie deze verantwoordelijkheid niet op zich neemt, zal hierop worden aangesproken. Wanneer blijkt dat sommige groepen niet kunnen aanhaken, of overlast veroorzaken, kiezen wij voor specifieke maatregelen.

We komen met een visie op integratie. Drie uitgangspunten werken we uit:

- 1 Taal: het voldoende spreken en verstaan van de Nederlandse taal is noodzakelijk om te kunnen functioneren in onze maatschappij. We verwachten dat Rotterdammers zelf actie ondernemen en hun taalbeheersing verbeteren als dat nodig is. De beperkte gemeentelijke middelen voor taal zetten we zoveel mogelijk in voor die Rotterdammers die maar een klein zetje nodig hebben om door te kunnen stromen naar werk of een opleiding. In de strijd tegen laaggeletterdheid gaan wij allianties aan met werkgevers en onze maatschappelijke partners.
- 2 Burgerschap: De financiële werkelijkheid dwingt ons tot het slimmer inzetten van de beperkte middelen en opnieuw te kijken naar de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente en het maatschappelijk middenveld. Met het oog op efficiency en maatschappelijk rendement zullen wij de huidige subsidies waaronder die op de Kenniscentra Burgerschap tegen het licht houden en zondig aanpassen.

3 EU arbeidsmigranten: migranten uit de EU zullen zich blijven vestigen in Rotterdam. Daarom is ook de komende jaren inzet nodig om deze migratie in goede banen te leiden. Sommige wijken, vooral de vooroorlogse buurten, kunnen de toestroom van kansarmen niet aan. We zetten een breed pakket aan maatregelen in – waaronder de instrumenten uit de Rotterdamwet-

om die instroom te reguleren. In de tweede helft van 2014 werken wij deze maatregelen uit in een nieuwe uitvoeringsagenda 2015 - 2018 . Samen met partijen in de stad, regio en Rijk bepalen wij de nieuwe koers om het fenomeen EU-arbeidsmigratie zowel sociaal als en fysiek aan te pakken.

Collegetargets

Meer kansrijke gezinnen rondom het centrum

In een ring van wijken rondom het centrum stijgt het gemiddelde aandeel kansrijke gezinnen met 10%.

Transformatie van 120.000m² kantoren

Het college stelt zich tot doel tenminste 120.000 m² bruto vloeroppervlak uit de voorraad kantoren in Rotterdam

te (laten) transformeren en/of te onttrekken, gedurende de periode van 1 januari 2014 tot 1 november 2017.

Integratie

Wij onderzoeken samen met de partners in de stad de mogelijkheden voor geschikte indicatoren op het terrein van integratie.

Adriaan Visser

wethouder Financiën, Binnenstad, Cultuur en Sport

“Ik wil mogelijk maken. Rotterdam barst van de creativiteit. Daar ga ik samen met de ambtenaren meer ruimte aan geven, zodat de stad levendiger en gezelliger wordt. Samen met partners in de stad zorgen we dat onze kinderen met al het goede van sport en cultuur kennismaken, want elke Rotterdammer, maar vooral de jeugd is bepalend voor de toekomst van onze stad!”

Mijn prioriteiten

1. Cultuur

Een bruisend en hoogwaardig kunst- en culturaanbod met sterke iconen en voldoende aandacht voor creativiteit en vernieuwing zijn onontbeerlijk voor een sterke stad. We blijven investeren in talentontwikkeling, zowel als het gaat om de brede basis als om de beroepsuitoefening en de kunstbeoefening in de vrije tijd. Specifieke aandacht hebben we voor binnenschoolse cultuureducatie, zoals Ieder Kind Een Instrument, KunstID, de inzet van Cultuurcoaches en het begeleidingstraject Denken, Voelen, Doen.

Met de cultuurhistorie van de stad gaan we respectvol om. Daarom stellen we een erfgoedagenda op met als doel zorgvuldiger om te gaan met ons cultuurhistorisch erfgoed en om de bekendheid onder Rotterdammers en bezoekers te vergroten. In de periode 2015-2016 besteden we samen met Rotterdam Festivals, culturele instellingen en andere partners in de stad aandacht aan de wederopbouw van Rotterdam. De Rotterdamse erfgoedinstellingen ontwikkelen samen met de basisscholen een leerlijn erfgoededucatie die aandacht besteedt aan de geschiedenis en cultuur van Rotterdam.

De creatieve industrie geven we ruim baan. We gaan een Rotterdam Creative Commission instellen, die een aanjagende en coördinerende rol krijgt. Daarnaast stellen we een actieprogramma op voor het duurzaam vestigen van creatieve incubators in de stad gericht op het stimuleren van ondernemerschap en gericht op de gebiedsontwikkeling in bijvoorbeeld het Zomerhofkwartier, Laurenskwartier en Oude Westen/Middelland. We richten ons op cross overs en maakindustrie om Rotterdam als het laboratorium voor culturele, sociale, economische en ruimtelijke innovatie verder te ontwikkelen. In alles zoeken we nadrukkelijk samenwerking met andere sectoren. In die samenwerking liggen kansen voor versterking van de stad in sociaal en economisch opzicht.

- We nodigen partijen uit om plannen in te dienen voor een middelgroot poppodium en ondersteunen het gekozen plan in de exploitatie. Dit najaar zetten we de vraag uit en we verwachten de procedure vóór de zomer 2015 af te ronden.
- We zetten de pilot ‘Het Loket’ om in een structurele voorziening. Hiermee willen we bevorderen dat (tijdelijk) leegstaand vastgoed (zogenaamde pop-up locaties) kan worden benut voor publieksevenementen.
- We geven uitvoering aan het Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs met het Rijk door overeenkomsten te sluiten met scholen en schoolbesturen enerzijds en culturele instellingen anderzijds over de wijze waarop cultuuronderwijs duurzaam wordt verankerd in het reguliere onderwijs.

2. Sport

Sporten en bewegen dragen op vele manieren bij aan een vitaal Rotterdam. Het is leuk om te doen, stimuleert sociale verbanden, bevordert talentontwikkeling, draagt bij aan een betere gezondheid en stimuleert de economie. Het imago van sportstad waarin topsport, breedtesport en onderwijs nauw aan elkaar zijn verbonden, versterken wij door side-events te koppelen aan topsportevenementen. Samen met de andere grote steden willen we landelijk bekende topsportevenementen gebruiken als stimulans voor breedtesport. In gebieden met weinig sportverenigingen richten we ons, naast het sportaanbod voor leerlingen van basisscholen, ook op de ouders. “Lekker Fit!” een belangrijke pijler onder het voorkomen van overgewicht onder kinderen, voeren we op 94 basisscholen uit. Op meer plekken is “Lekker Fit!” ook voor kinderen tot 6 jaar beschikbaar.

We streven naar hoogwaardige, toegankelijke sportvoorzieningen die uitnodigen tot bewegen. Kwaliteit gaat daarbij boven kwantiteit. Voorzieningen gaan we, waar het kan, intensiever en multifunctioneler gebruiken. We vervangen een flink aantal sportvoorzieningen en breiden uit als dat nodig is én past binnen de financiële kaders. Bij het (her)inrichten van de stad willen we naar een buitenruimte die uitnodigt tot sporten en bewegen, van wandelen tot free-runnen, van fietsen tot skaten.

Het stadion waar Feyenoord in voetballen is én blijft een icoon voor en van de stad. We steunen de ontwikkeling van een nieuw stadion op voorwaarde dat dit bijdraagt aan de sociaal-maatschappelijke, economische en sportieve ontwikkeling van Rotterdam (-Zuid) en de Sportcampus in het bijzonder.

- In 2016 stellen wij samen met partners in de stad een nieuwe sportnota op, gericht op een toekomstvaste en innovatieve sportinfrastructuur met een sterk netwerk van sportaanbieders waarmee we gezamenlijk Rotterdammers blijven stimuleren en faciliteren om te sporten en bewegen.
- Bij het ondersteunen van topsportverenigingen, (top) sportevenementen en talentcentra leggen we de focus op sporten die passen bij Rotterdam.
- Eind 2018 zijn er 24 schoolsportverenigingen in het basisonderwijs.
- We bereiden een bid op de Jeugd Olympische Spelen 2022 voor.

3. Ondernemerschap in Cultuur en Sportsector

Ondernemerschap in de cultuur- en sportsector stimuleren en belonen we. We gaan in gesprek met partijen in de stad met als doel om te komen tot nieuwe financieringsvormen voor sport en cultuur, waarbij we rekening houden met de verschillen tussen de twee sectoren. Van de organisaties in beide sectoren verwachten wij dat zij ondernemend zijn als het gaat om het genereren van meer eigen inkomsten, maar ook in het creëren van meer maatschappelijk rendement.

Vitale sportverenigingen staan midden in de samenleving. Sportverenigingen moeten op eigen benen kunnen staan, wij vragen hen om naar vermogen meer te doen voor hun omgeving dan sport alleen. Waar nodig zullen wij ze ondersteunen en faciliteren met betaalbare sportaccommodaties en verenigingsondersteuning. Bij het ondersteunen van de topsport ligt de focus op de sporten die passen bij de stad.

4. Gezellige binnenstad

De binnenstad is hét visitekaartje van de stad, de City Lounge van Rotterdam, de plek voor ontmoeting, verblijf, vermaak en wonen. Daarom maken we de komende vier jaar de binnenstad samen met onze partners nog gezelliger en levendiger. Zodat mensen er langer willen verblijven, ook na het winkelen of werken, omdat het aangenaam en groen is, met activiteiten op straat en op het water. Meer denken vanuit de bezoeker en de bewoner, meer focus op de eigenheid van de binnenstad, beter je weg kunnen vinden naar en tussen aangename plekken en met meer oog voor tijdelijke initiatieven en experimenten. We organiseren structureel overleg met de belangrijke stakeholders, gaan in gesprek en dat doen we interactief, onder andere via social media.

- Op het Kruisplein, Schouwburgplein, Grote Kerkplein, Museumpark en de Wilhelminapier programmeren we kleine en grotere activiteiten en events.
- We zetten door op de buitenruimte aanpak waarbij veel aandacht voor vergroening, de voetganger en de fietser, verbinden van plekken/kwartieren en het verminderen van straatparkeren.
- We onderzoeken in het najaar 2014 op welke manier de uitstraling van de Coolingsingel samen met onze partners een impuls kan krijgen, met goede verbindingen tussen de omliggende kwartieren en ruimte tot het organiseren van evenementen.

- We gaan door het verdichten van de binnenstad: meer woningen en meer inwoners zodat na 18 uur 's meer leven op straat is. De binnenstad als city-lounge én woonerf.
- We zetten de (hernieuwde) plintenstrategie in op kernwinkelgebied en aanloopstraten.

Collegetarget

Langer verblijf van bezoekers in de binnenstad

Het college stelt zich tot doel om door een pakket aan maatregelen de verblijfsduur van bezoekers aan de binnenstad te verlengen met 10%.

Pex Langenberg

wethouder Haven, Duurzaamheid, Mobiliteit en Organisatie

“In Rotterdam bedenken we de oplossing. Nieuwe ideeën en, duurzame, innovaties krijgen alle ruimte in de stad en haven. Het schoner maken van de Rotterdamse lucht is mijn topprioriteit. Daar kunnen we allemaal aan bijdragen. Door voor korte ritjes in de stad de fiets, tram of metro te pakken. Zo maken we samen onze stad levendiger, schoner en gezonder.”

Mijn prioriteiten

1. Bereikbare en gezonde stad

We nemen maatregelen om de leefomgeving te verbeteren: het verbeteren van de luchtkwaliteit en het vergroenen van de openbare ruimte hebben daarbij prioriteit. De komende vier jaar leggen we nieuwe fietspaden en –stallingen aan. Er komen extra oplaadpunten voor elektrische voertuigen. We bouwen verder aan een schoon gemeentelijk wagenpark. En nemen we maatregelen om de luchtverontreiniging door de scheepvaartsector verder te beperken. In de inrichting en vormgeving van gebouwen en wijken besteden we extra aandacht aan optimale bereikbaarheid, lagere milieudruk en verminderen van de energievraag. We richten de openbare ruimte in met oog voor groen en water en een vernieuwing van het duurzaam stedelijk en regionaal verkeer- en vervoerbeleid. Ook stimulering van het gebruik van het OV levert een bijdrage aan een gezonde stad.

Luchtkwaliteit

We verschonen de lucht en verminderen de herrie in de stad met een omvangrijk pakket maatregelen en pakken samen met de transportsector, bewoners en ondernemers concrete knelpunten aan. Het verbeteren van de luchtkwaliteit is erop gericht de blootstelling aan luchtverontreiniging, met name aan ‘roet’ en NO₂, terug te dringen. Daarom nemen we ook nieuwe maatregelen gericht op schoner (vracht-)autogebruik. Deze baseren we mede op de evaluatie van het vorige pakket en zijn vooral gericht op

het verschonen van het verkeer en op het stimuleren van alternatieven voor de auto. Het college zal hiertoe nog een concreet maatregelenpakket vaststellen.

- We maken Rotterdam fietsvriendelijker door te investeren in fietspaden en –stallingen. Er komt vóór de zomer van 2015 een nieuwe fietsnota inclusief de jaarlijkse € 2 miljoen extra middelen voor de fietsers.
- We waarborgen het functioneren van het stedelijk en regionaal netwerk op lange termijn door de aanleg van de A13/16, de Blankenburgverbinding en door onderzoek naar de internationale connectiviteit. Dit doen we samen met het Rijk en de Stadsregio.
- We stimuleren het gebruik van elektrisch vervoer.
- We geven het goede voorbeeld door minimaal 25% van het gemeentelijk wagenpark verder te verschonen.
- We verschonen de lucht en verminderen de herrie in de stad met een omvangrijk pakket maatregelen en pakken samen met de transportsector, bewoners en ondernemers concrete knelpunten aan. We denken bijvoorbeeld aan uitbreiding van de milieuzone en verbreding van de sloopregeling met in elk geval de meest vervuilende scooters.
- We maken met ondernemers afspraken over maatregelen die bijdragen aan het streven naar zero emission voor nieuwe vormen van stedelijke distributie in 2020.

Parkeren

De automobilist is welkom met zijn auto in Rotterdam, maar de publieke ruimte is schaars. We gaan hen op verschillende manieren verleiden tot intensiever gebruik van garages.

- Door het aantal parkeerplekken in de binnenstad weg te halen en ruimte te bieden voor extra wandelpromenades of terrassen, wordt de binnenstad niet alleen aantrekkelijker, maar wordt ook het parkeren in de garages gestimuleerd.
- Daarnaast kijken we naar de prijsstelling: parkeertarieven van bewoners en parkeren op straat worden herijkt waarbij mede gekeken wordt naar wat in de andere grote steden gebruikelijk is.

Het bovenstaande komt begin 2015 terug in een nieuwe nota parkeren.

Openbaar Vervoer

In regionaal verband zetten we ons in om het gebruik van openbaar vervoer te stimuleren door de kwaliteit (zowel de inrichting als de overstap) van een aantal OV-knooppunten te verbeteren; de aansluiting OV-Auto (versterken P&R voorzieningen aan de rand van de stad) en OV-fiets (bv ook OV fiets bij niet NS-stations) krijgen de volle aandacht. Waar mogelijk mag de fiets mee in het OV.

2. Een sterke haven –met goede verbindingen met de stad

De stad, de Rotterdammers en de haven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De opgave voor de komende jaren is haven en stad meer van elkaar te laten profiteren. Door meer werk voor Rotterdammers en een grotere regionale spin-off. We zijn als gemeente nadrukkelijk partner van het havenbedrijf en doen al het mogelijke om de positie van de haven te faciliteren in de steeds groter wordende internationale concurrentie.

- De Havenvisie 2030 is het leidend beleidskader voor de ontwikkeling van het Haven Industrieel Complex. Met het Havenbedrijf en overige partners in het uitvoeringsconvenant herijken we dit najaar, na het vaststellen van de voortgangsrapportage 2014, de uitvoeringsagenda waarbij we ons focussen op maatregelen ter vernieuwing en versterking van de concurrentiepositie van het Haven Industrieel Complex en aanverwante sectoren.

- Versterken van het regionale en stedelijke maritieme economische cluster. Onze regio heeft momenteel één van de meest complete en concurrerende maritieme clusters ter wereld. Er zijn volop kansen om deze positie te versterken. Dit maritieme cluster, zowel de (zakelijke) dienstverlening als de maritieme maakindustrie, verbindt stad en haven. Het maritieme cluster biedt mogelijkheden om als stad en regio in termen op bijvoorbeeld het gebied van werkgelegenheid nog meer te profiteren van de haven. We doen dit onder andere door samen te werken met de Drechtsteden, de Oost- en Zuidzijde van de Waalhaven te ontwikkelen als vestigingsplaats voor maritieme industrie en nautische en zakelijke dienstverlening en het versterken netwerk van maritieme zakelijke dienstverleners.
- Ontwikkelen van Stadshavens als dé plek waar de economie van de haven en de stad, in de clean tech, food, medische en maritieme diensten clusters tot ontwikkeling en vernieuwing komt. We ontwikkelen de RDM-locatie door en ontwikkelen Merwe-Vierhavens tot een gebied met stedelijk economische functies en Rijnhaven tot een showcase van innovatieve delta ontwikkeling.

3. Slimme en vernieuwende organisatie en klantgerichte dienstverlening

De Rotterdammer is ons uitgangspunt. Klanttevredenheid over de dienstverlening is leidend bij de verdere ontwikkeling van digitale, telefonische en fysieke dienstverlening van de gehele gemeente. We bieden “service met een smile”: bij het aanvragen van een bouwvergunning of uitkering, bij het vragen om zorg, het melden van kapotte straatverlichting, het ophalen van een paspoort of het helpen bij een initiatief. Onze dienstverlening is snel en zeker, transparant, regelarm en mensgericht.

Dienstverlening

Dit najaar komen we met een aanpak voor de verdere ontwikkeling van het Rotterdamse dienstverleningsconcept. We willen de kwaliteit van de dienstverlening aan Rotterdamse bewoners, bezoekers en ondernemers vergroten door deze flexibeler, efficiënter en effectiever te organiseren. We zetten daarbij in op digitalisering en voor wie dat geen oplossing is, staat het belang van het bieden van maatwerk door persoonlijk contact centraal. Deze doorontwikkeling is een eigentijdse en innovatieve update van de manier waarop de gemeente de dienstverlening aan de stad organiseert en de kaders waaraan deze

dienstverlening voldoet. Belangrijk onderdeel hierin zijn de servicenormen. De aanpak bevat tevens een voorstel om van de huidige versnipperde dienstverlening te komen tot betere, samenhangende en kwalitatieve dienstverlening vanuit brede servicecentra.

Gemeentelijke organisatie

De komende jaren moet de gemeentelijke organisatie nog meer dan vroeger (pro-)actief de samenwerking gaan zoeken met verschillende partners in de stad. In de wetenschap dat we een stevige opgave hebben op straat, in de wijken, op sociaal gebied en soms zelfs op individueel niveau. Dat vergt een flexibele organisatie, die continu in staat is te schakelen tussen groot en klein en kan inspelen op veranderende omstandigheden en behoeften. Een organisatie die niet langer zorgt voor maar zorgt dát de dienstverlening in de brede zin van het woord op orde is. En een organisatie die niet groter is dan nodig, en dus zal ook de komende jaren de gemeentelijke organisatie kleiner worden. Het college realiseert zich dat dit een ingrijpende opgave is voor alle betrokken ambtenaren en hecht daarom veel waarde aan een zorgvuldig proces, waar openheid en transparantie centraal staat. We zetten in op aanvullende begeleiding voor herplaatsingskandidaten door een intensivering van het programma van Werk naar Werk.

Voor Rotterdamse ambtenaren geldt net als voor de Rotterdamse politiek: 'kan niet bestaat niet'. Rotterdamse ambtenaren denken in mogelijkheden en tonen initiatief. Het succes van de gemeentelijke organisatie ligt niet langer in regels en de geldstromen, maar in het vermogen effectieve en coalities in de stad tot stand te brengen. Dat vraagt om ambtenaren die hun vak verstaan, hun netwerk in stad hebben en die vanuit vertrouwen los durven en kunnen laten. Samen met Rotterdammers resultaten bereiken. Dát is Rotterdammer gericht werken, dat is luisteren naar de stad. Dat gaan we doen door de komende maanden de organisatievisie te herijken waarin we de volgende punten uitwerken:

- de wijze waarop wij inhoud geven aan Rotterdammer gericht werken;
- een aanpak om jonge mensen en talenten aan te trekken en te behouden voor de organisatie, van trainee tot directeur;
- een efficiënte en effectieve inzet van technologie om het werken volgens het concept van HNWO10 door te zetten;

Tevens nemen we in het verlengde van deze organisatievisie een principebesluit over de te verzelfstandigen onderdelen.

4. Innovatie

De gemeente Rotterdam staat voor de uitdaging om samen met bewoners, private, maatschappelijke en publieke partners de handen ineen te slaan en nieuwe oplossingsrichtingen te creëren voor maatschappelijke vraagstukken. Om deze uitdaging aan te gaan brengen we de innovatieve capaciteiten binnen de organisatie samen en vergroten we zo ons innovatieve vermogen. We werken hierin nauw samen met de Rotterdamse kennisinstellingen. We geven talent de ruimte om zich te ontwikkelen en om te experimenteren met vernieuwende werkwijzen. Innovatie en bewonersinitiatieven is een onderwerp waar elke wethouder op zijn eigen terrein aandacht voor heeft. De inzet van de 1 procent regeling maakt het mogelijk om een bijdrage te leveren aan het ondersteunen van initiatieven uit de stad.

Innovatie krijgt een plaats in alle portefeuilles van dit college. De innovatiekracht van Rotterdam moet de motor van de stad zijn. Daarom ondersteunen we het innovatievermogen van het Rotterdamse bedrijfsleven. Innovatie is cruciaal voor onze concurrentiekracht, zowel voor de bestaande economische sectoren die aan het einde van hun levenscyclus zijn, als voor het ontstaan van nieuwe markten.

5. Duurzaamheid

Door voor en met Rotterdammers te investeren in duurzaamheid werken we aan een gezonder Rotterdam voor iedereen. Schonere lucht, een lagere energierekening en meer banen, dat is ons doel. In het eerste kwartaal van 2015 presenteren we het vernieuwde programma Duurzaam. Dit programma voeren we gemeentebreed uit, door alle afdelingen en vanuit elke portefeuille en vooral met medewerking van burgers, bedrijven en instellingen van Rotterdam. Duurzaamheid is onlosmakelijk verbonden met innovatie en clean tech.

- In het samenwerkingsverband Clean Tech Delta stimuleren en faciliteren we innovatieve projecten uit de markt.
- De circulaire economie stimuleren we door enerzijds zelf het goede voorbeeld te geven en anderzijds door het ondersteunen van het Circularity Center.

- We intensiveren het stedelijk energiebesparingsprogramma “Versnelling 010” . Hiermee zetten we in op gedragsverandering, bouwkundige maatregelen, zoals isolatie en zelf energie op te wekken, bijvoorbeeld met zonnepanelen. In deze periode worden meer dan 10.000 woningen aangepakt.
- Samen met de industrie en het havenbedrijf worden industriële en logistieke processen in de haven efficiënter gemaakt om schadelijke emissies terug te dringen. Onder meer door meer industriële restwarmte aan het warmtenet te koppelen voor verwarming van huizen. Een uitbreiding van het aantal aansluitingen op het warmtenet maakt individuele gasketels overbodig en dat is goed voor de luchtkwaliteit.
- We zorgen voor vergroening van de industrie via de biobased economy. Dit maakt de haven meer toekomstbestendig. Zo blijft de haven de banenmotor voor Rotterdam.
- Daar waar het kan wordt het vermogen aan schone energie vergroot: zon- en windenergie, alsook LNG en waterstof.
- Bij de (her)inrichting van wijken houden we rekening met voldoende groen en waterberging om ook bij hoosbuien droge voeten te houden.

Collegetarget

Meer duurzaam vervoer

Het college stelt zich tot doel het gebruik van duurzame vervoerwijzen bij bezoek aan de binnenstad, gemeten over de periode van 1 oktober 2014 tot 1 oktober 2017, te doen stijgen door:

- het fietsgebruik op telpunten rond de binnenstad met minimaal 10% te laten stijgen
- de verplaatsingen van en naar de binnenstad met bus, tram en metro met minimaal 2% te doen stijgen.

Hugo de Jonge

wethouder Onderwijs, Jeugd en Zorg

“Er gebeuren veel mooie dingen in de stad, maar iets waar ik me echt zorgen om maak, is het groeiende aantal Rotterdammers dat eenzaam is. Omzien naar elkaar en even je burens helpen, horen weer de normaalste zaken van de wereld te zijn in Rotterdam. We hebben meer sterke schouders nodig in de buurten en straten zodat samenleven weer daadwerkelijk samen leven wordt. Een sterker Rotterdam bereiken we ook door jongeren zo goed mogelijk op te leiden, met de beste leraren voor de klas en opleidingen die voor werkgevers herkenbaar zijn.”

Mijn prioriteiten

1. Onderwijs

Het Rotterdamse onderwijsbeleid is gericht op het verhogen van de onderwijsresultaten. Daarvoor is de kwaliteit van het onderwijs cruciaal. Er komt in het najaar 2014 een nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid. Hiermee slaan we de weg in naar een hernieuwd partnerschap met het onderwijsveld. Tevens is dit de opmaat naar het Masterplan Onderwijs 2015-2025, dat in het voorjaar van 2015 klaar moet zijn. We gaan samen met onze partners in het brede onderwijsveld, van kinderopvang tot en met het hoger onderwijs, op de volgende terreinen aan de slag.

- We breiden het aantal groepen nul uit en verhogen de kwaliteit van de voorschool. Er komt één integrale voorschoolse voorziening (kinderopvang én voorschool), toegankelijk voor alle kinderen vanaf 2,5-jarige leeftijd, zodat het bereik onder kinderen die het nodig hebben groter wordt.
- We gaan voor meer leertijd, meer maatwerk en minder administratieve last, waarbij we aansluiten bij de specifieke ontwikkelingen van de school. Waar uit de schoolwerkplannen blijkt dat dit leidt tot betere onderwijsresultaten, zetten we de extra leertijd in het primair en voortgezet onderwijs voort.
- Naast taal en rekenen richten we ons op de vorming van leerlingen zoals de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Samen met de scholen ontwikkelen we in een pilot een ‘onderwijscode’ gericht op omgangsvormen zodat er orde, rust en regelmaat heerst in de klas. De maatschappelijke stage in Rotterdam zetten we voort. Kinderen met een hoog intelligentieniveau krijgen in het onderwijs specifieke aandacht.
- We willen de beste leraren in Rotterdam. Dat bevorderen we onder andere door met het onderwijsveld te komen tot een Rotterdamse Leraren CAO. We blijven ons inzetten voor een 1e graads lerarenopleiding in Rotterdam.
- We hechten aan een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. We stellen in overleg met het onderwijsveld een agenda voor het beroepsonderwijs op. Daarin wordt onder meer werk gemaakt van kleinschaliger, op branche gerichte mbo-colleges met een betere aansluiting op de arbeidsmarkt. Daarnaast is in de agenda voor het beroepsonderwijs ook aandacht voor de vakscholen zorg en techniek. Samen met de ROC's bewerkstelligen we dat er naast een doorstroomroute in het Startcollege naar mbo 2 ook een arbeidsmarktroute in de entreeopleiding mbo 1 komt.
- We zetten met kracht de Rotterdamse aanpak voor een goede schoolkeuze voort, vanaf de bovenbouw van de basisschool en met name gericht op de

sectoren Haven, Techniek en Zorg. Ouders worden daarbij actief betrokken. We onderzoeken of met het bedrijfsleven een stimuleringsfonds techniek kan worden opgezet om de keuze voor een technische opleiding te bevorderen

- Rotterdamse leerlingen verdienen het beste onderwijs in goede schoolgebouwen. Er komt eind 2014 een meerjarenplan onderwijshuisvesting 2015 - 2025 waarmee we de forse vervangingsopgave van schoolgebouwen oppakken. Daarbij verbeteren we met prioriteit het binnenklimaat op scholen.

2. Jeugd

Natuurlijk blijven we hard werken aan betere zorg voor de jeugd met het Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel. Met de komst van 42 integrale wijkteams leggen we de basis voor hulp dichtbij, zodat er met zo veel mogelijk eigen kracht in een zo vroeg mogelijk stadium problemen kunnen worden aangepakt en waar nodig specialistische hulp kan worden ingezet. Met het Jeugdbeschermingsplein zetten we meer in op drang, zodat uithuisplaatsingen minder nodig zijn. Maar jeugdbeleid is meer dan dat. Daarom presenteren we begin 2015 het Beleidskader Jeugd. Dit kader bevat maatregelen om kinderen en jongeren kansrijker, gezonder en veiliger te laten opgroeien en hun ouders in hun verantwoordelijkheid te steunen. Ook waar jongeren uit de pas dreigen te lopen. We gaan aan de slag met de volgende thema's:

- Kinderen verdienen een stevige start. Met een aanpak gericht op (aanstaande) opvoeders en hun kinderen willen we voorkomen dat kinderen al vroeg op achterstand staan door bijvoorbeeld problemen van hun ouders. Daarbij bouwen we deels voort op de positieve ervaringen die we op hebben gedaan met het programma Klaar voor een Kind.
- Aanvullend zetten we in op een toename van opvoeden en opgroei-kracht thuis, op school én op straat. Dat doen we met een wijkprogrammering van activiteiten voor jeugd én ouders. Zo bouwen we aan een wijknetwerk waarin ouders en professionals samen verantwoordelijkheid nemen voor de opvoeding. Hiermee voorkomen we ook dat jongeren en ouders onnodig doorstromen naar (duurdere) hulp.
- We gaan verder met de bestrijding van drugs- en alcoholgebruik. De inzet wordt gecontinueerd en uitgebreid. We zetten vroeg in op goed gedrag in de klas

en op voorlichting in de basisschoolleeftijd. Speciale aandacht geven we aan de doelgroep met een licht verstandelijk beperking. Daarnaast richten we ons op kinderen van ouders die kampen met psychische problemen of verslaving. Ook gaan we aan de slag om het geweld te verminderen dat samenhangt met alcoholgebruik.

- Begin 2015 presenteren we een aanpak risicojongeren. In Rotterdam zijn te veel jongeren die hun school niet afmaken en geen werk kunnen vinden. Deze groep heeft ook de grootste kans om in de criminaliteit te belanden. Doel is jongeren die geen startkwalificatie (kunnen) halen naar school en/of werk te begeleiden. Ook jongeren uit het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs worden snel en sluitend begeleid naar werk. We maken in het kader van de aanpak Jeugdwerkloosheid afspraken met het bedrijfsleven over arbeidsplaatsen voor deze groepen. Onderdeel van de aanpak risicojongeren is ook het voorkomen van criminaliteit. We richten ons op de oorzaken van het criminele gedrag en zorgen voor tijdige signalering van probleemgedrag zodat we interventies gericht kunnen inzetten, op de jongere zelf, maar ook op het gezin en op de straat.

In aanvulling op het stedelijk onderwijs- en jeugdbeleid leggen we binnen Nationaal Programma Rotterdam Zuid een aantal extra accenten:

- In de Children's Zone op Zuid (de zeven focuswijken) wordt de leertijduitbreiding van tenminste 6 uur per week in het primair onderwijs doorgezet, met de mogelijkheid tot uitbreiding tot 10 uur. Ook de scholen voor voortgezet onderwijs continueren de uitbreiding van de leertijd.
- Op Zuid zijn relatief veel kleine basisscholen. Het sluiten en/of samenvoegen van kleine scholen op Zuid krijgt extra aandacht.
- Als icoon van vooruitgang en perspectief voor Zuid wordt gewerkt aan de vestiging van een categoriaal gymnasium op Zuid.
- De scholen op Zuid zijn vindplaatsen voor de wijkteams, die, in een vroeg stadium, gezinnen helpen bij de belemmeringen in de ontwikkeling van kinderen. De scholen in de Children's Zone worden ondersteund door hbo- en mbo-studententeams.

3. Zorg

In oktober 2014 wordt het beleidskader WMO vastgesteld. Met de invoering van de nieuwe WMO (en de ontwikkelingen in het Jeugdstelsel) staan we voor een grote omwenteling in zorg en welzijn. De afgelopen tijd hebben we de fundamenten gelegd voor een nieuw stelsel. De 42 integrale wijkteams en 14 verbrede Vraagwijzers zijn vanaf januari 2015 operationeel. Maar de verandering vraagt ook om een heel andere manier van werken. Dat is een opgave van een aantal jaren. De komende periode werken we dus hard door om zo een steeds effectiever en efficiënter systeem te realiseren. Tegen die achtergrond zetten we extra in op de volgende thema's:

- Er komt een actieprogramma Eenzaamheid en we geven daarin prioriteit aan ouderen. Dit doen we door ouderen bij de activiteiten te betrekken, hun talent en ervaring te benutten, maar voorkomen we ook dat zij geïsoleerd raken. We leggen in ieder geval huisbezoeken af aan 75+'ers, met de inzet van vrijwilligers. We gaan met organisaties in gesprek zoals Humanitas, Leger des Heils en de ouderenbonden over hoe we onze inzet beter bundelen. Later dit jaar presenteren we onze aanpak.
- Begin 2015 presenteren we het actieprogramma Langer Thuis. Daarmee zorgen we ervoor dat mensen, die zorg en ondersteuning nodig hebben, zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Het is belangrijk dat de woning en de woonomgeving daarop zijn toegesneden. Met de woningbouwcorporaties maken we hier afspraken over. Daarnaast besteden we speciale aandacht aan de ondersteuning van mantelzorgers.
- Een ontmoetingsplek is vaak een voorwaarde om sociale contacten op te doen en tot gezamenlijke initiatieven te komen. Daarom creëren we op meerdere

plaatsen in de stad "Huizen van de Wijk"². Hier kunnen bewonersinitiatieven opbloeien, kunnen eenvoudige vormen van dienstverlening voor en door wijkbewoners worden georganiseerd.

- Voor de groep mensen die uiteindelijk toch niet in staat is op eigen kracht hun leven in te richten, blijft er een stedelijk netwerk van voorzieningen voor opvang. In die opvang werken we eraan dat iemand zo snel mogelijk weer zelfstandig of met begeleiding kan wonen en kan bijdragen aan de maatschappij. Nu verblijven dak- en thuislozen vaak te lang in de opvang. Dat kan en moet korter.
- De succesvolle aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt gecontinueerd inclusief het huisverbod bij kindermishandeling, het gebruik van de meldcode, de aandachtsfunctionarissen en het betrekken van de medische- en de strafrechtketen. Maar we zijn er nog niet. Nog te vaak komt het geweld na verloop van tijd weer terug. Daarom komt er een nieuw actieprogramma Veilig Thuis met daarin diverse maatregelen die moeten leiden tot duurzamere oplossingen. Zo voegen we de meldpunten het Advies- en meldpunt Kindermishandeling (AMK) en het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) samen en ontwikkelen we een meer integrale gezinsaanpak.

In het najaar 2014 presenteren we de nota Volksgezondheid. Naast de klassieke en wettelijke overheidstaak die de gemeente heeft ten aanzien van gezondheidsbescherming, (waaronder het bestrijden van infectieziekten) zetten we ook in op preventie en gezondheidsbevordering. De focus ligt daarbij op gezond gewicht en mentale gezondheid.

² We hanteren hier een brede definitie. Het kan ook gaan om winkelpandjes, gemeenschappelijke tuinen e.d.

Collegetargets

Onderwijs

Wij zoeken met het onderwijsveld één of meerdere betekenisvolle indicatoren, aan de hand waarvan we per onderwijssector de verbeteringen kunnen volgen. Op basis van deze indicatoren formuleren we samen met het onderwijsveld voor het einde van het jaar een target.

Minder eenzaamheid

Samen met onze partners in de stad willen wij verandering brengen in het aantal ouderen dat zich eenzaam voelt. We stellen ons daarbij het volgende doel: Het aandeel eenzame ouderen in de wijken die het slechtst scoren op eenzaamheid neemt met 5% af.

3. Hoe gaan we dat betalen en organiseren?

Overzicht van de financiële consequenties van dit collegeprogramma voor de meerjarenbegroting

---

Degelijke en solide gemeentefinanciën zijn het fundament onder ons programma. De komende jaren blijft de financiële ruimte beperkt en moeten we de tering naar de nering zetten. Dat vraagt om scherpe keuzes. Bij deze keuzes zijn de zes vragen die we in dit Collegeprogramma presenteren, leidend.

De financiële uitwerking van dit Collegeprogramma is verwerkt in de Begroting 2015, die gelijktijdig met dit Collegeprogramma is gepresenteerd. Het financiële beeld van het Collegeprogramma en de Begroting 2015 treft u op de volgende pagina aan.

De begroting biedt een helder en toegankelijk beeld in wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het mag kosten. Wij vinden het belangrijk dat informatie over ons werk steeds verder toegankelijk wordt voor burgers en partners in de stad, bijvoorbeeld informatie over wat iets kost, wat van ons als gemeente verwacht kan worden en hoe burgers en partners bij kunnen dragen en mee kunnen denken.

Daarnaast werken we aan een voldoende weerstandsvermogen aan het einde van deze collegeperiode. We zorgen voor meer flexibiliteit in de begroting en versterken de zoektocht naar alternatieve dekkingsbronnen om plannen te realiseren. Met de Meerjaren Investeringsplanning (MIP) brengen we onze investeringen in beeld om de stad op de lange termijn aantrekkelijker en economisch sterker te maken.

De professionalisering van de gemeentelijke organisatie zetten we door. Uitgangspunt is dat we als gemeente sturen op resultaten voor de stad en de Rotterdammers; we houden de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de publieke taken scherp in beeld. Die verantwoordelijkheid kan ook vorm krijgen door een aantal publieke taken - met waarborgen omkleed - op enige afstand van de gemeente te organiseren om zo nog flexibeler, efficiënter en effectiever te worden. We hebben daarom het haalbaarheidsonderzoek verzelfstandiging naar vier gemeentelijke onderdelen al in gang gezet. Het gaat om Stadsbeheer, Sport, Natuur- en Milieueducatie en Projectmanagement & Engineering. Aan de hand van een helder afwegingskader nemen wij een principebesluit over (al dan niet) verzelfstandigen.

Financieel kader 2015 op hoofdlijnen (* € 1.000)	2015	2016	2017	2018
Tegenvallers / ramingsbijstellingen	-94.073	-50.582	-27.272	-10.367
Intensiveringen				
lokale lasten	-7.484	-12.513	-15.076	-17.650
openbare orde en veiligheid	-500	-3.150	-5.150	-3.350
verkeer en vervoer	-4.447	-7.115	-7.782	-7.710
onderwijs	-2.000	-8.000	-12.000	-16.100
werk en inkomen	-6.547	-9.748	-7.729	-3.083
beheer van de stad	0	-1.000	-1.000	-1.000
stedelijke inrichting	-5.698	-14.948	-22.848	-26.848
ruimtelijke ontwikkeling	-4.000	-2.275	-1.725	-1.725
Totaal	-30.676	-58.749	-73.310	-77.466
Bezuinigingen				
organisatie	0	10.000	20.000	40.000
bestuur en dienstverlening	2.000	2.000	2.000	2.000
openbare orde en veiligheid	4.250	3.440	3.715	4.065
verkeer en vervoer	2.200	4.400	4.400	4.400
economische zaken	2.100	800	800	800
onderwijs	1.496	1.459	1.300	1.300
sport en cultuur	251	1.026	3.000	3.629
werk en inkomen	6.900	9.100	6.000	2.900
maatschappelijke ondersteuning	11.104	11.391	15.800	24.790
beheer van de stad	5.000	5.000	1.250	1.250
Totaal	35.301	48.616	58.265	85.134
	2015	2016	2017	2018
Oploop weerstandsvermogen begroting 2014	44.119	32.209	20.518	20.518
Tegenvallers / ramingsbijstellingen	-94.073	-50.582	-27.272	-10.367
Intensiveringen	-30.676	-58.749	-73.310	-77.466
Bezuinigingen	35.301	48.616	58.265	85.134
Wijzigingen in financieringsreserve en kredietrisicoreserve	8.673	-2.395	-1.305	-3.428
Wijzigingen weerstandsvermogen vanuit 2013 en 2014	28.777			
Totale bijstelling weerstandsvermogen	-7.879	-30.901	-23.104	14.391
Weerstandsvermogen 31-12	199.697	168.797	145.693	160.084
	199.697	168.797	145.693	160.084

In ons handelen en ons beleid houden wij constant de spiegel voor met de volgende zes vragen, die volgen uit de ambities uit het coalitieakkoord "Volle kracht vooruit":

1. Krijgen Rotterdammers meer te zeggen en nemen ze meer verantwoordelijkheid?
2. Experimenteren en vernieuwen we en geven we elkaar daar ruimte voor?
3. Neemt de veiligheid in de Rotterdamse buurten toe en worden ze gezelliger en groener, met meer duurzaam vervoer en een schonere lucht?
4. Draagt het bij aan de verbinding tussen stad en haven, groeit onze economie én levert dat banen op?
5. Ontstaan er voldoende kansen voor Rotterdammers en worden die ook gepakt?
6. En kijken wij in onze omgeving meer naar elkaar.

